

JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.
Katedra obchodního práva PF UK

Posudek k diplomové práci Adély Houžvičkové na téma
„Odpovědnost za neuzavření smlouvy ve vztazích podnikatele“

Rozsah práce: 49 tiskových stran
Datum odevzdání práce: 7. března 2023

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomantka zvolila tradiční téma, prakticky nesmírně relevantní, jež neztrácí nic na své aktuálnosti, především zásluhou vývoje právní úpravy (rekodifikace civilního práva) a v poslední době zvláště judikatury, ale i vinou přetrvávajícího nespočtu nejasností, jež se s ním pojí. Je proto potřebné a užitečné je průběžně zpracovávat.

2. Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody)

Téma lze hodnotit jako středně náročné. Váže se k němu sice slušný okruh odborných pramenů, ty však zdaleka nenabízejí jednotné a spolehlivé odpovědi na řadu otázek, s nimiž se teorie i praxe potýká. Diplomantka se tak v řadě souvislostí musela zorientovat na vlastní pěst. Zvládnutí tématu se navíc neobešlo bez potřebného přesahu do širších souvislostí obecně civilněprávních, včetně zdrojů cizojazyčných, které dále zvyšovaly nároky na přípravu i zpracování tématu.

3. Kritéria hodnocení práce

A. Splnění cíle práce

Diplomantka si vytkla cíl podrobně analyzovat ustanovení § 1729 ObčZ, jednotlivé prvky pravidla, jež zakládá, a odpovědět na stěžejní otázky, které v souvislosti s ním v teorii, praxi i judikatuře vyvstávají. Tohoto cíle dle mého dosahuje, byť s několika výhradami, které níže uvádím.

B. Samostatnost při zpracování tématu

Autenticita předloženého díla je evidentní. Nepochybují o tom, že je výsledkem diplomantčiny samostatné práce.

C. Logická stavba práce

Struktura práce je přehledná a logická. Úvod vymezuje cíl práce a představuje její osnovu, závěr rekapituluje hlavní zjištění, k nimž diplomantka dospívá. Od obecnější kapitoly 1, v níž se diplomantka ohlíží za historii pravidla v právní úpravě účinné do konce roku 2013, postupuje k analýze základních prvků jeho současné struktury (kapitola 3 – hypotéza, kapitola 4 – dispozice a kapitola 5 – sankce), jež tvoří jádro práce, spolu se závěrečnou kapitolou 6, věnované specifikům aplikace pravidla v právních vztazích podnikatele. V obecnější úvodní kapitole postrádám možná hlubší ukotvení institutu culpa in contrahendo, resp. analyzované skutkové podstaty v naší vzdálenější právní minulosti (ABGB), resp. v širším kontextu geografickém i mezinárodním (PECL, PETL apod.).

D. Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací

Okruh použitých pramenů je slušný, pokud jde o stěžejní relevantní díla soudobé civilistiky, stejně tak práce s nimi v poznámkovém aparátu. Oceňuji reflexi tuzemské judikatury, jakož i

několika málo pramenů cizí provenience. U citovaných rozhodnutí Nejvyššího soudu postrádám údaj, zda jsou sbírková, případně pod jakým číslem sbírky byla publikována. Vzhledem k univerzálnosti i tradičnosti tématu bych použitých zdrojů očekával více, ať již jde o starší díla tuzemská, anebo i zahraniční, včetně těch, jež se váží k nadnárodním principům, ať smluvního, tak deliktního práva. Ani zmínku o právní úpravě účinné do konce roku 2013 diplomantka prakticky neopírá o literární zdroje, jež se k ní tehdy pojily. Nezohlednila též některá soudní rozhodnutí z poslední doby, která se k tématu váží, ač řeší otázky, jimž se v práci věnovala. Nejvyšší soud se například opakovaně vyjádřil k tomu, zda jednání stran musejí dospět tak daleko, aby již existovala dohoda na všech náležitostech, jež mají ujednat. V jednom rozhodnutí zmínil, že dosavadní judikatura k rozsahu náhrady při nepoctivém ukončení jednání o smlouvě nebude v poměrech nového práva použitelná či jak posoudit jednání účastníka, který těsně před uzavřením smlouvy, jež se jevilo jako pravděpodobné, zásadně změnil požadavky ohledně stěžejních parametrů smlouvy a tím druhého partnera odradil od další negociace. Důležité závěry lze čerpat i hned z několika rozhodnutí k otázce, kdy lze v dobré víře spoléhat na uzavření smlouvy, jestliže partnerem je obec a ke smlouvě dosud chybí zákonem předepsaný souhlas zastupitelstva. Mohla by diplomantka tato rozhodnutí zmínit a zhodnotit jejich význam pro svou práci alespoň v průběhu ústní obhajoby?

E. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubka diplomantčiny analýzy, pokud jde o nosné kapitoly práce, zhruba odpovídá. Diplomantka mapuje stav vědění a odborné diskuse k posuzovaným okruhům a nejasnostem a snaží se přispět vlastním pohledem na věc. Oceňuji, že na řadě míst i kritickým. S většinou jejích závěrů se i ztotožňuji. Domnívám se nicméně, že práci by významně prospělo, kdyby diplomantka své závěry více opřela o argumenty z oblasti tradiční civilistiky, ať již starší tuzemské, zahraniční či nadnárodní. Na tyto zdroje se v práci odvolává jen výjimečně, vždy však jednoznačně ku prospěchu věci. V pasážích o změně okolností coby spravedlivém důvodu pro ukončení jednání se nabízela zmínka o *clausule rebus sic stantibus* v úpravě smlouvy o smlouvě budoucí, a samozřejmě rovněž judikatuře k ní, třeba opět i z poslední doby. Uvítám, jestliže diplomantka doplní informaci o ní alespoň v průběhu ústní obhajoby. Stejně tak si kladu otázku, jak by diplomantka posoudila, kdyby konkurenční nabídka třetího předložená v průběhu jednání, jíž se věnuje na str. 23 až 25, odhalila hrubý nepoměr mezi vzájemnými plněními, jež dosud ujednaly jednající strany.

F. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Formální úroveň práce je standardní. Za zbytečné pokládám snad jen přejímat v odborné práci doslovné citace analyzovaných zákonných ustanovení v jejich celistvosti.

G. Jazyková a stylistická úroveň

Práce vykazuje vysokou slohovou i jazykovou úroveň. Gramatických chyb jsem v ní zaznamenal jen nemnoho; vždy se týkaly psaní větné interpunkce.

4. Případná další vyjádření k práci

Pochybnost mám o obhajitelnosti některých diplomantčiny závěrů. Na str. 4 například hodnotí jako nespravedlivou starší judikaturu o rozsahu odškodnitelné újmy. V rozhodnutí, jež cituje, ale Nejvyšší soud vyloučil z náhrady obvyklé provozní náklady, s jejichž vynaložením musí každý smluvní partner (v daném případě se jednalo o banku jednající o smlouvě o úvěru) počítat bez ohledu na to, zda zamýšlená smlouva bude nakonec uzavřena či nikoli. Domnívá se tedy diplomantka, že správné, resp. spravedlivé by bylo v rámci

analyzované skutkové podstaty hradit i takové náklady? Oproti diplomantčíným závěrům na str. 8 mám za to, že případy, v nichž strany ujednaly (třeba i veškerý) obsah, dosud však nedošlo k uzavření smlouvy, mohou být výrazně četnější. Viz jen zákonem předepsanou písemnou či dokonce kvalifikovaně písemnou formu kontraktace (pod sankcí neplatnosti), zákonné požadavky na souhlas rozličných orgánů, odkládající platnost či účinnost smlouvy apod. Nejsm si jist ani úvahou na str. 22 o tom, že spravedlivé důvody pro ukončení jednání jsou výlučně ty, které byly předem avizovány. Jak by při tomto výkladu mohla druhá strana bona fidei spoléhat na uzavření smlouvy, dokud se nenaplnily předem notifikované předpoklady, abychom museli řešit spravedlnost důvodu pro ukončení jednání po takovém okamžiku? V pasážích o zvláštnostech vztahů podnikatelů, pokud jde o možné smluvní modifikace odpovědnosti za culpa in contrahendo, diplomantka zmiňuje ochranu slabší strany, pomíjí však speciální (a podstatně účinnější) pravidla k ochraně spotřebitele. Ocením, kdybychom také uvedené otázky mohli znovu nastolit během ústní obhajoby.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Výše dle textu ad 3.D., 3.E. a 4.

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě a navržený klasifikační stupeň

Vzdor uvedeným dílčím výhradám práci celkově hodnotím jako způsobilou obhajoby i obhajitelnou. Její výsledné hodnocení ponechávám závislým na průběhu této obhajoby, předběžně bych ji nicméně navrhoval klasifikovat stupněm velmi dobře.

V Praze dne 9. května 2023

JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.